

Ristsobivustest (B-S-Xm)

Immuunanalüüsi osakond

Analüüsid:

Autoloogne ristsobivustest (CDC)
Ristsobivustest (T/B CDC; DTT-/ +)
Andmestikupõhine ristsobivustest

Lümfotsütotoksilisel meetodil teostatud ristsobivustest võimaldab elundisiirdamise eel tuvastada retsiptendi veres esinevaid doonori HLA antigeenide vastu suunatud tsütotoksilisi antikehi. Doonorspetsiifiliste antikehade esinemine on elundisiirdamisel üliägeda ja ägeda äratõukereaktsiooni oluliseks riskifaktoriks. Allogeense ristsobivustesti teostamiseks kasutatakse retsiptendi seerumit ning märklaudrakkudena doonori perifeersest verest eraldatud T- ja B-lümfotsüüte. Teatud juhtudel kasutatakse märklaudrakkudena ka doonori põrnast eraldatud T- ja B-lümfotsüüte.

Autoloogne ristsobivustest teostatakse kõigil elundisiirdamise ootelehel olevatel patsientidel, tuvastamaks võimalike autoantikehade esinemist, mis võivad anda allogeensel ristsobivustestil valepositiivse tulemuse. Autoloogne ristsobivustest teostatakse ühe ja sama isiku seerumi ja perifeerse vere lümfotsüütidega.

Andmestikupõhine ristsobivustest on vahetult siirdamise eel teostatav virtuaalne koosobivusanalüüs, mille eesmärk on tuvastada retsiptendi veres olevad doonori HLA antigeenide vastased antikehad.

Uuritav materjal, selle võtmine, saatmine ja säilitamine

Retsipientide seerumid on olemas labori seerumpangas, säilivus külmutatuna kolm kuud.

Surnud doonor:

Katsuti	Veri: ACD-katsuti (helekollane kork)
Analüüsitav kogus	Veri: kogus täpsustada laborist (sõltub potentsiaalsete retsiipientide arvust) Põrn: 3x3 cm ³ tükk
Säilivus	Veri: toatemperatuuril maksimaalselt 8–12 tundi, erandjuhtudel Scandiatransplant'i doonori korral kuni 24 tundi Põrn: +4 °C maksimaalselt 24 tundi

Elusdoonor:

Katsuti	ACD-katsuti (helekollane kork)
Analüüsitav kogus	2 x 8,5 mL verd
Säilivus	Veri toatemperatuuril maksimaalselt 48 tundi

Retsipient (autoloogseks ristsobivustestiks):

Katsuti	ACD-katsuti (helekollane kork)
Analüüsitav kogus	8,5 mL verd
Säilivus	Veri toatemperatuuril maksimaalselt 36 tundi

Analüüsi tegemise aeg

Allogeenne ristsobivustest elusdoonoriga ning autoloogne ristsobivustest organsiirdamise ootelehel olevale patsiendile: tööpäeviti.

Allogeenne ristsobivustest surnud doonoriga: ööpäevaringselt, analüüs teostatakse vahetult enne siirdamist väljakutsega, tel. 5331 9324

Esmalt teostatakse kõikide doonor-retsipiendi paaride puhul andmestikupõhine ristsobivustest.

Analüüsimeetod

Komplementist sõltuv lümfotsütotoksiline meetod (CDC)

Virtuaalne ristsobivustest seisneb doonorspetsiifiliste antikehade otsingus Fusion programmi abil (programm, mida kasutatakse xMAP tehnoloogias saadud tulemuste interpreteerimiseks).

Vastuse vorm

Autoloogne ristsobivustest (CDC)

Positiivne (%)/negatiivne

Ristsobivustest (T/B CDC; DTT-/ +)

Positiivne/negatiivne

Andmestikupõhine ristsobivustest

Doonorspetsiifiliste antikehade esinemise korral nende loetelu koos tasemega

Näidustus ja kliiniline tähendus

Vahetu siirdamiseelne ristsobivustest teostatakse aktiivsel ootelehel elundisiirdamist ootavatele patsientidele. Patsientide valik tehakse valvekirurgi poolt vastavalt kehtivatele allokatsioonikriteeriumitele arvestades andmestikupõhise ristsobivustesti tulemusi.

Neeru, pankrease ja rindkereorganite siirdamine

Positiivne lümfotsütotoksilisel meetodil teostatud ristsobivustesti tulemus on vastunäidustuseks siirdamisel.

Maksa siirdamine

Positiivne lümfotsütotoksilisel meetodil teostatud ristsobivustesti tulemus ei ole vastunäidustuseks siirdamisel. Lõpliku otsuse siirdamise kohta teeb valvekirurg.

Autoloogne ristsobivustest teostatakse kõigil elundisiirdamise ootelehele tulevatele patsientidele ühekordselt, tuvastamaks võimalike autoantikehade esinemist.

Elundi sobivuse konkreetsele retsipiendile otsustab lõplikult valvekirurg.

Vt ka: HLA klass I ja II antikehad

JKL-225 „Koesobivusanalüüside teostamine neeru, pankrease, kombineeritud neeru-pankrease ja maksa siirdamisel“

JKL-226 „Koesobivusanalüüside teostamine rindkereorganite siirdamisel“

Astra Västriik/Kaie Lökk

Muudetud 19.07.2022